

opsparingen. Størstedelen af den personlige opsparing, der i nationalbudgettet for 1949 er anslået til ca. 550 mill. kr., må man således antage finder sted indenfor en forholdsvis snævert afgrænset befolkningskreds, medens den merudgift for befolkningen på ca. 200 mill. kr., der skønnes at blive en følge af rationeringslempelserne, overvejende falder på varer, der indgår i den brede befolknings forbrug. Forholdet er dog muligvis det, at merforbruget af smør overvejende vil falde på de mere velstillede befolkningsgrupper, og at man derfor måske særlig for denne vares vedkommende må regne med, at en del af merudgiften (28 mill. kr.) vil blive afholdt over formindsket opsparing. I det store og hele må man dog formentlig regne med, at størstedelen af merudgiften på 200 mill. kr. vil blive afholdt ved en forbrugsomlægning, der reducerer forbrugernes udgifter på andre områder.

ad 2. Angående spørgsmålet om, på hvilke områder den kompenserende forbrugsnedgang vil gøre sig gældende, bemærkes indledningsvis, at den beregnede merudgift på 200 mill. kr. er af en så ringe størrelsesorden i forhold til det samlede private forbrug, der i nationalbudgettet for 1949 er anslået til ca. 14,4 milliarder kr., at de afledede virkninger vanskeligt lader sig spore og næppe beregne talmæssigt. Det er dog muligt at opstille visse formodninger.

Der er næppe grund til at antage, at forbruget af andre fødemidler vil blive påvirket i væsentlig grad. Selvom man ophæver de omhandlede rationeringer, og forbruget forøges på disse områder som beregnet, vil befolkningens samlede kalorieforsyning stadig blive lidt mindre end før krigen. Nedgangen i kalorieforsyningen under krigen falder navnlig på kød, fedtstoffer og sukker. Det reducerede forbrug af disse varer er søgt udlignet ved forøget forbrug navnlig af mel, gryn og grønsager. En tilbagevenden til mere normale forbrugssædvaner på sidstnævnte vareområder må man dog antage i højere grad hænger sammen med befolkningens forsyning med kød end med sukker. Den kompenserende forbrugsnedgang vil formentlig i overvejende grad falde på det mere luksusbetonede forbrug, herunder personlige tjenesteydelser af forskellig art, der i særlig grad er udvidet under indkomstrigeligheden under og efter krigen. Eksempelvis kan nævnes øl, spiritus, mineralvand, tobaksvarer, bladhold, restaurantbesøg, offentlige forestillinger og lignende. Det drejer sig her om forbrugsområder, som i forvejen er i en vis tilbagegang som følge af den mindre indkomstrigelighed, der synes at karakterisere den øjeblikkelige økonomiske udvikling, og som man derfor må antage ligger „yderst“ i budgetterne.

ad 3. Den valutabesparelse, der kan opstå i forbindelse med forbrugsomlægningen, bliver antagelig forholdsvis ringe. Forbrugsnedgangen må som nævnt ovenfor antages fortrinsvis at falde på det luksusbetonede forbrug og personlige tjenesteydelser, og netop for dette forbrugsområde er valutakvotienten ret lav. Den direkte valutaudgift ved en eventuel ophævelse af de omhandlede rationeringer er anslået til netto godt 110 mill. kr. Valutabesparelsen ved forbrugsomlægningen må man anslå til en størrelsesorden, som næppe overstiger 10—20 mill. kr.

6. Udover de forbrugs- og valutamæssige konsekvenser må man være opmærksom på eventuelle handelspolitiske konsekvenser af omhandlede rationeringsophævelser. Man skal her navnlig pege på, at en ophævelse af sukkerrationeringen kan få alvorlige handelspolitiske følger overfor Norge og Sverige, jfr. nærmere herom i bilaget. En ophævelse af de iøvrigt behandlede rationeringer vil derimod næppe rejse særlige handelspolitiske spørgsmål.

7. Forbrugsudvidende foranstaltninger vil kunne give anledning til vanskeligheder i forbindelse med Danmarks stilling indenfor samarbejdet mellem Marshall-landene. Ophævelse af rationeringer vil kunne rejse kritik både fra OEEC og fra ECA med henvisning til, dels at en forøgelse af forbruget kun vil kunne opnås på bekostning af investeringsaktiviteten og hermed det almindelige tempo i den økonomiske genopbygning, dels at en forøgelse af forbruget vil svække landets valutastilling og i denne forbindelse svække Danmarks leveringsmuligheder til de andre Marshall-lande. Sidstnævnte betragtning vil formentlig navnlig blive gjort gældende i forbindelse med en eventuel ophævelse af sukkerationeringen, jfr. herom nærmere i bilaget.